

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๓๐.๑๑๘/๔๖๔๖

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม. ๑๐๓๐๐

๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี
 ๒. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. จำนวน ๑๒๐ ชุด
 ๓. หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ จำนวน ๑๒๐ ชุด
 ๔. สรุปสาระสำคัญประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. จำนวน ๑๒๐ ชุด
 ๕. ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. กับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๑๒๐ ชุด
 ๖. รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบ พร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๒๐ ชุด
 ๗. แผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลาที่ออกตามร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. จำนวน ๑๒๐ ชุด
 ๘. แผ่นบันทึกข้อมูล (CD) บรรจुरายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาด้วย ๒ - ๗

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการ ขอเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. มาเพื่อคณะกรรมการพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๒)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

สืบเนื่องจากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. ซึ่งได้มีมติเห็นชอบร่างดังกล่าว ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ และได้นำเสนอคณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่าย โดยมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. ครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๔ วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และผ่านรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี และมีบัญชาเห็นชอบให้ดำเนินการโดยเร่งด่วนภายใน ๖๐ วัน

ต่อมาเมื่อคณะกรรมการได้แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) ตามมาตรา ๒๖๑ เพื่อดำเนินการปฏิรูปตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย /พุทธศักราช...

พุทธศักราช ๒๕๖๐ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน กศน. ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข “ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ.” เป็น “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ.” เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและทิศทางของประเทศ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ด้านที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ และนโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ด้านที่ ๔ การศึกษาและการเรียนรู้... ข้อ ๔.๑ ๔.๓ ๔.๔ เห็นสมควรผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. ต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมได้ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีความสอดคล้องกับหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และโดยที่มาตรา ๔ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดว่า “การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีให้เสนอได้เฉพาะเรื่องดังต่อไปนี้ (๒) ร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชกำหนด...” จึงจำเป็นต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามบัญชาของนายกรัฐมนตรีที่เห็นชอบให้เร่งเสนอร่างกฎหมายเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและทิศทางของประเทศดังต่อไปนี้

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยได้กำหนดบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังจะเห็นได้จากมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) มาตรา ๕๔ ...วรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย และมาตรา ๕๔ วรรคสี่ การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

(๒) มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้ ใน จ. ด้านการศึกษา (๔) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้

ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกัน ทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

๒) ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ได้กำหนดการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

(๑) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ได้กล่าวถึง การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ตลอดจนพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญา โดยมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ข้อ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพ ในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงานและ วัยสูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสม ในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า รวมถึงการพัฒนาและปรับทัศนคติให้คนทุกช่วงวัย ที่เคยกระทำผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ข้อ ๔.๓ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบ การเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มและการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สำหรับใช้เป็นแผนพัฒนาประเทศไทยในระยะ ๕ ปี ซึ่งเป็นการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมความพร้อม และวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัย มีทักษะความรู้ความสามารถพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และให้การทำงานเชิงบูรณาการในลักษณะเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่ยึดหน้าที่และพื้นที่ ทำให้ภาครัฐมีประสิทธิภาพและปราศจากคอร์รัปชัน

๔) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ร่างกฎหมายนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ ได้กำหนดบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังมาตราที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติ ได้นิยามไว้ว่า

“การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า รูปแบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

“การเรียนรู้ตลอดชีวิต” หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสาน ระหว่างการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ การศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้บุคคล สามารถพัฒนาตนเองเพื่อประกอบอาชีพหรือยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา ๖ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบ ต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้การจัดการ การศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

มาตรา ๗ ให้รัฐส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกรูปแบบ โดยเริ่มตั้งแต่ในครอบครัวไปสู่ทุกภาคส่วนในสังคม ตลอดจนการสร้าง เครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ทรัพยากร อันเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาให้มี คุณภาพ และรองรับความต้องการในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครอบคลุม และสอดคล้องกับศักยภาพของบุคคลทุกช่วงวัย

มาตรา ๑๐ กระบวนการจัดการศึกษาต้องมีหลักการ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบัน สังคมอื่น

(๒) ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความถนัด และสร้างเสริมสมรรถนะของผู้เรียนทุกช่วงวัย รวมทั้งเป็นการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต...

มาตรา ๑๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการจัด การศึกษาโดยสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ร่วมพัฒนา กำกับดูแล สนับสนุนงบประมาณ จัดบริการ เพื่อสนับสนุนสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและได้รับการศึกษาก่อนวัยเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ที่รับผิดชอบ พัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษตามอัธยาศัยที่หลากหลาย เพียงพอ และอย่างมีประสิทธิภาพ และอาจจัดให้มีสถานศึกษาหรือดำเนินการจัดการศึกษาเองได้ตามความเหมาะสม

มาตรา ๑๖ การจัดการศึกษามีสามระบบ ได้แก่ การศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ การศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาระบบใดระบบหนึ่ง หรือทั้งสามระบบได้ตามความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา

มาตรา ๑๗ การเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ หรือสมรรถนะ ภายในระบบการศึกษาหรือระหว่างระบบการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบาย

มาตรา ๑๘ การศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ คือ ระบบการจัดการศึกษาที่กำหนดเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาตามระดับ ทั้งนี้ อาจจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษาในระบบหรือการศึกษานอกระบบ หรือทั้งสองรูปแบบร่วมกัน

มาตรา ๒๔ การศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต คือ ระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัดของตน สำหรับการประกอบอาชีพ หรือสำหรับการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว สังคม โดยอาจได้รับใบรับรองคุณวุฒิ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๕ การศึกษาตามอัธยาศัย คือ ระบบการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสของบุคคล โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ไปปรับใช้อย่างเหมาะสม

มาตรา ๒๖ ให้กระทรวงทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิตและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างบูรณาการ และอาจดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาตามมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการ

การจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่ง อาจจัดโดยสถานศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถานศึกษาก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๕) นโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗

ด้านที่ ๔ การศึกษาและเรียนรู้...

๔.๑ จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้พัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดี มีคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ

๔.๓ ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปมีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพและความพร้อม โดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคล และบริหารจัดการได้อย่างอิสระ และคล่องตัวขึ้น

๔.๔ พัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถมีความรู้ และทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ การใฝ่เรียนรู้ การแก้ปัญหา การรับฟังความเห็นผู้อื่น การมีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี โดยเน้นความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

สืบเนื่องจาก “ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ.” ซึ่งนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๙ และมีบัญชาให้เร่งดำเนินการโดยด่วน ต่อมาได้มีการปรับปรุงเป็น “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ.” เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องและทิศทางของประเทศ

๔. สารสำคัญ/ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. มีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

๔.๑ เจตนารมณ์

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคสาม กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระดมทรัพยากรและความเป็นหุ้นส่วน ระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา (๔) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดและรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ประชาชนมีสิทธิในการจัดและรับบริการการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และสร้างธรรมาภิบาลของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๔.๒ ประชาชนมีสิทธิในการจัดและรับบริการการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการจัดแจ้งการดำเนินการการเรียนรู้ตลอดชีวิต (มาตรา ๘)

ภาคเอกชน มีสิทธิจัดและรับบริการการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเริ่มตั้งแต่ครอบครัวไปสู่ทุกภาคส่วนของสังคมตลอดจนสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ทรัพยากร รวมทั้งบูรณาการการศึกษาทุกระบบหรือระบบใดระบบหนึ่งที่เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของผู้รับบริการ ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยประชาชนและภาคีเครือข่ายที่เป็นภาคเอกชน ให้จัดแจ้งการดำเนินการ

๔.๓ กลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามช่วงวัย (มาตรา ๑๐)

ในการจัด ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต แบ่งออกเป็นห้าช่วงวัยดังต่อไปนี้

- (๑) ช่วงเด็กปฐมวัย อายุช่วงก่อนคลอดถึงก่อนอายุแปดปีบริบูรณ์
- (๒) ช่วงวัยเด็ก อายุย่างเข้าปีที่เจ็ดถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหก
- (๓) ช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น อายุสิบเจ็ดปีขึ้นไปถึงสามสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๔) ช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย อายุสามสิบห้าปีขึ้นไปถึงหกสิบปีบริบูรณ์
- (๕) ช่วงวัยผู้สูงอายุ อายุหกสิบปีขึ้นไป

๔.๔ ระบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔)

ในการจัดระบบของการจัด ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานและภาคีเครือข่าย มีสามระบบ ได้แก่ ระบบการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับในรูปแบบการศึกษานอกระบบ ระบบการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต และระบบการศึกษาตามอัธยาศัย

(๑) ระบบการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับในรูปแบบการศึกษานอกระบบ มีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๒) ระบบการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ผู้รับบริการได้รับการพัฒนาศักยภาพ สมรรถนะ ทักษะการดำรงชีวิต โดยอาจได้รับใบรับรองความรู้หรือใบรับรองสมรรถนะ

(๓) ระบบการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพและโอกาสของผู้รับบริการโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม พื้นที่การเรียนรู้ สื่อ ดิจิทัลแพลตฟอร์มหรือแหล่งการเรียนรู้อื่น เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ไปปรับใช้อย่างเหมาะสม

๔.๕ ประโยชน์ของการจัด ส่งเสริมสนับสนุน การเรียนรู้ตลอดชีวิต (มาตรา ๑๕)

ในการจัด ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อประโยชน์ดังนี้

(๑) ประโยชน์ผู้รับบริการโดยรวม

ให้เป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ รวมทั้งมีความเชี่ยวชาญ

/ตามความถนัด...

ตามความถนัดของตน เป็นคนดี มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เคารพกฎหมายและสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งมีค่านิยมที่ดีงาม ภูมิใจในชาติ เป็นพลเมืองดีและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และมีจิตสาธารณะ เป็นผู้ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสามารถดำเนินชีวิตตามศาสตร์พระราชาได้

(๒) ประโยชน์ผู้รับบริการตามช่วงวัย

ช่วงเด็กปฐมวัย บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้เป็นพลเมืองรุ่นใหม่ มีพัฒนาการที่สมวัย รวมทั้งมีจิตสำนึกในการเป็นคนดี มีวินัย และภูมิใจในชาติ

ช่วงวัยเด็ก เด็กเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความสามารถเรียนรู้ได้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ มีความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ พร้อมเข้าสู่การทำงานและสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

ช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น มีทักษะ ความรู้ สมรรถนะในการทำงาน มีทักษะอาชีพในการหารายได้ที่เหมาะสมกับศักยภาพและความเชี่ยวชาญตามความถนัด สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย มีความมั่นคงในชีวิต มีสมรรถนะในการทำงานเลือกอาชีพในการหารายได้ที่เหมาะสมกับศักยภาพ และมีความเชี่ยวชาญตามความถนัดของตน มีความรู้ในการดำรงชีวิต มีสุขภาพที่ดีตามวัยและพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

ช่วงวัยผู้สูงอายุ มีศักยภาพในการถ่ายทอดภูมิปัญญาและความรู้ มีส่วนรวมในกิจกรรมทางสังคม มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มีงานทำหลังเกษียณที่เหมาะสมกับศักยภาพ มีทักษะการดำรงชีวิต รวมทั้งมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค

๔.๖ กลไกในการจัด ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘)

กระทรวงศึกษาธิการ มีสำนักงาน กศน. ที่ดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในปัจจุบัน และมีความพร้อมที่จะจัด ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนทุกช่วงวัย เนื่องจากมีกลไกในการดำเนินงานตั้งแต่ระดับกระทรวง ระดับภาคซึ่งเป็นหน่วยงานทางวิชาการระดับจังหวัด สถานศึกษา ซึ่งกระจายอยู่ทุกหมู่บ้านและชุมชนในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งนี้ในการดำเนินงานนั้น มีคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ รวมทั้งประสานประโยชน์ในการดำเนินงานการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกระดับ

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงศึกษาธิการ ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. ดังมีสาระสำคัญตามที่เสนอข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบในการนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักงาน กศน

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๐๓๘๖

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๗๗๙๘